

CZU:81'42:32

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.3\(321\).09](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.3(321).09)

PERSISTENȚA LEXICULUI EMOTIV ÎN DISCURSUL POLITIC

Alina LOPATIUC

Doctorandă

E-mail: alina.lopaticu@usmf.md

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3186-0196>

Universitatea de Stat din Moldova

The Persistence of the Emotional Lexicon in Political Discourse

Abstract

Several researchers argue that political discourse or, especially, political communication, is strategic interaction, because several actors participate in this communication, such as: a politician and the public, or a politician – a politician.

Political discourse is one of the most emotionally consistent. The emotional universe in political discourse is sometimes even exaggerated and/or false. It is represented by means such as: affective verbs, conditional-optative verbs, inverted topic, adjectives at the superlative degree. The purpose of political discourse is to manipulate the opinion of the public so that the speaker emerges a winner, to present his own opinion in a reasoned manner. The speaker's desire is to gain the public's trust, to accumulate sympathizers, to spread political ideologies in masse, most often political speech arouses controversial opinions among the public, therefore it is considered a speech with a strong degree of emotionality.

Keywords: specialised discourse, political discourse, transmitter, receiver, emotive lexicon, logos, ethos, pathos, figures of speech, modalizers.

Rezumat

Mai mulți cercetători susțin că discursul politic sau, mai cu seamă, comunicarea politică este o interacțiune strategică, deoarece la această comunicare participă mai mulți actori, cum ar fi: un politician și publicul sau om politic – om politic.

Discursul politic este unul dintre cele mai consistente sub aspect emoțional. Universul emoțional din discursul politic este uneori chiar exagerat și/sau fals. Acesta este actualizat prin mijloace lexicale ca: verbe afective, verbe la modul condițional-optativ, topică inversată, adjective la gradul superlativ etc. Scopul discursului politic este de a manipula părerea publicului astfel încât locutorul să iasă un învingător, să prezinte argumentat părerea proprie. Dorința locutorului este de a obține încrederea publicului, de a acumula

simpatizanți, de a răspândi ideologii politice în masă. De cele mai multe ori, discursul politic trezește opinii controversate în rândul publicului, de aceea este considerat un discurs cu un grad puternic de emotivitate.

Cuvinte-cheie: discurs specializat, discurs politic, emițător, receptor, lexic emotiv, logos, etos, patos, figuri de stil, modalizatori.

Discursul politic sau, mai cu seamă comunicarea politică este o interacțiune strategică, deoarece această comunicare are loc între mai mulți actori, cum ar fi: *om politic* ↔ *public* sau *om politic* ↔ *om politic*. Comunicarea se consideră interactivă, deoarece, de cele mai multe ori, atunci când se discută despre politică, întotdeauna există păreri diferite ce duc la provocări și dezbateri. Trăim într-o lume care se confruntă cu o abundență a faptelor și actelor de natură politică, cu asigurarea organizării și conducerii vieții sociale. Puterea este factorul principal în organizarea, conducerea și reglarea vieții sociale. În acest fel puterea impune ordinea la nivel social, ordine care, la rândul ei, generează fenomenul puterii. Ambele se materializează prin suportul lingvistic. Din punct de vedere pragmatic, această strategie presupune ca discursul politic, fiind performativ, să fie capabil să trezească emoții, datorită naturii orientate a acțiunii mecanismelor discursive. Dacă, de obicei, patosul este asociat cu persuasiunea și distins de logos și argumentare (identificat ca raționalitate, logică), se poate constata că argumentarea tinde să reducă la minimum posibil dimensiunea emoțională, privilegiată fiind cea rațională.

Întrucât comunicarea politică este reprezentată prin discurs, se poate susține că un discurs politic poate fi considerat orice text cu caracter politic, emis fie de o persoană politică, fie de alegători, fie de ziariști. Spre deosebire de alte tipuri de texte/ mesaje, discursul politic vizează întreaga societate (Varzari, 2010, p. 61).

Analizând discursul politic din punct de vedere lexical, Eugeniu Coșeriu identifică trei înțelesuri:

- **Lexicon politic:** terminologia referitoare la desemnarea noțiunilor și instituțiilor politice (specifice fiecărei țări în parte);
- **Metodă de aplicare:** utilizarea lingvistică determinată de ideologiile și atitudinile politice; acoperind toate modalitățile în care este folosit limbajul, modalități subiective orientate spre fapte lingvistice suplimentare, modalități determinate de atitudinile adoptate de către vorbitori, prin utilizarea cuvintelor față de obiectele desemnate;
- **Utilizarea limbajului în „bucăți discursive”/„texte” politice,** observând trăsăturile lingvistice specifice ale unui asemenea tip de text.

Cuvintele își pot schimba sensul după poziționarea celor care le folosesc (Roșca, 2004, p. 142).

Referindu-ne la spectrul lingvistic emotiv al discursului politic, identificăm mai multe elemente din câmpul lexical al emoțiilor, iar cele prin care se actualizează *frica* și *furia* sunt cele mai des explorate în configurarea mesajului. Construirea unui discurs al fricii în domeniul politicii este un loc comun în politica contemporană. Sunt folosite diferite strategii pentru a induce sentimentul de frică în rândul receptorilor mesajului (prin utilizarea strategiilor de personalizare a emoției cu poziție de subiect la nivelul expresiei – „panica ne bate la uși”, „privim cu groază suferințele din țara vecină, Ucraina” etc.) astfel că, în final, se identifică subiectul vizat cu frica. Furia funcționează într-un mod diferit în politică, aducând în același timp beneficii politice comparabile.

Actualmente, se propune reconsiderarea locului lexicului emotiv în discursul politic și se analizează modul în care inducerea sentimentului de furie poate deveni un instrument politic. Evident că emoțiile nu sunt un „fenomen” cu care politica oficială trebuie să se ocupe pentru a limita mișcările de masă. Discursul politic nu are ca scop doar limitarea, ci (re)orientarea dinamicii sociale prin mobilizarea persoanelor nemulțumite, care există întotdeauna, și care experimentează o astfel de emoție.

Atât emoțiile pozitive, cât și cele negative pot fi împărtășite, dar ambalarea lexematică a emoțiilor de bază, cum ar fi *frica*, *furia*, *bucuria*, *tristețea* este esențială. Frica și furia notează un scor bun de împărtășire din ambele puncte de vedere, cel al alegerii experimentatorului și cel al capacității de empatie a interlocutorului: interlocutorii „oglesc” cu ușurință aceste emoții în timpul procesului de partajare a informației. „Principiul împărtășirii” evidențiază sensibilitatea socială la narativul emoțiilor, diseminând frică și furie. De asemenea, creează o traiectorie clară dinspre emoții spre evenimente și conferă discursului un rol crucial în circuitul și reprezentarea emoțiilor. Discursul politic valorifică pur și simplu o situație, folosind principiile de bază ale procesului de transmitere a emoțiilor: limbajul adecvat și emoția potrivită.

Prezintă interes analiza discursului politic din punctul de vedere al limbajului folosit în funcție de condițiile sociale de comunicare și de intențiile persuasive formulate explicit, dar mai ales, implicit de către actorii politici (Greimas, 2002, p. 159). Vom insista și cu referire la acest tip de discurs specializat să reliefăm spectrul lexical emotiv capabil să genereze sentimentele și atitudinile scontate de emițător și pliate pe demersul politic promovat. Pentru a face o analiză amplă și minuțioasă a universului emoțional din discursul politic, am ales câteva discursuri ale președintei Maia Sandu, pe care le-am analizat prin prisma emotiologiei. Am identificat fragmente bine structurate sintagmatic, cu un puternic impact emoțional asupra receptorilor.

Considerăm că o politică **corectă** se realizează atunci când **oamenii onești, dedicați** cauzei, susțin și fac să progreseze statele și comunitățile în fruntea cărora se află. Astfel, am selectat pentru analiza discursului specializat din acest domeniu câteva discursuri ale Maiei Sandu, Președintă a Republicii Moldova, cu destinatari-țintă diferiți: populația țării, Parlamentul European, participanții la summitul de la Bucea, Ucraina (1 aprilie 2023) [Discursurile 1, 2, 3, 4].

Unele discursuri sunt antirăzboinice, în care sunt vizate crime împotriva umanității, comise pe pământul ucrainean, discursuri împotriva violenței, brutalității și agresiunii. Conform opiniei cercetătorilor avizați în domeniu, tematica discursului politic poate fi pozitivă sau negativă. Pozitivă este atunci când emițătorul vorbește astfel încât își pune în valoare calitățile sale. Discursul negativ este acel care are ca scop criticarea oponentilor politici. Respectiv și limbajele, și mijloacele utilizate vor avea conotații pozitive sau negative.

Discursurile politice își proiectează un puternic cadru afectiv prin utilizarea lexemelor ce vizează afecte, prin denominarea emoțiilor propriu-zise:

- „Dar le scapă esențialul: replica lor înseamnă **slăbiciune și frică**, iar pentru mine – dovada că trebuie să continui.”
- „Când poți spune ce crezi **fără să ai de suferit** din cauza asta. Când nu ajungi la închisoare pentru că pledezi pentru pace și te opui războiului. Sau pentru că critici guvernarea.”
- „De multe ori, cei din linia întâi, care luptă pentru libertate, nu mai ajung **să se bucure** de ea. Plătesc cel mai scump preț. Ei au luptat pentru libertate. Noi o trăim.” [Discursul 2].

La baza discursurilor stau principii sau reguli care ghidează emițătorii. Astfel, pornind de la *Retorica* lui Aristotel (*Logos, Ethos, Pathos*), prezentăm următoarea schemă:

	Concepte ale retoricii	Scopul emițătorului
Logos	Argumente de ordin conceptual: – prezentarea adevărului pur; – dorința emițătorului de a-și atinge scopurile; – coerența gândurilor; – argumente de ordin practic (punerea în aplicare a ideilor).	– Argumente eficiente și convingătoare, care se referă la obiective dezirabile, dar cu conținut vag; – rațiune conceptuală <i>versus</i> rațiune politică
Ethos	– Interesul general; – structurile și metodele standard de funcționare a persuasiunii; – cadrul conceptual.	– Echilibrul universal dintre obiectivele dezirabile și conținutul vag; – competență, imparțialitate, independență; – demers științific.
Pathos	– În situații de criză sau situații de eșec; – în cazul amenințărilor sau acuzațiilor.	– O sursă de emoții puțin studiată de cercetători.

Tab. 1 Schema discursului politic după Aristotel [Discursul 1].

De cele mai multe ori, liderii politici încearcă să manipuleze opinia publică a interlocutorilor, dar mai cu seamă a publicului-țintă, în aceste cazuri oratorii spun ceea ce vrea să audă publicul vizat, însă nu ceea ce cred cu adevărat. De obicei, actele de manipulare au predispoziții comportamentale care determină desfășurarea acestui proces. Atitudinile pot avea o justificare cognitivă, una afectivă și au o finalitate comportamentală. Intenția emițătorului este de a manipula publicul și de a genera o atitudine favorabilă a receptorului în raport cu mesajul discursului. Intenția interlocutorilor este de a recepționa mesajul discursului cu un spirit critic.

Obiectele manipulării pot fi diverse: valori, coerciție, vocabular etc. Vocabularul emoțional cuprinde mai multe categorii de lexeme, acestea fiind clasificate gramatical și semantic. Pronumele **noi** folosit în loc de **eu** întotdeauna va însufla o mai mare încredere publicului, implicând presupuziții de felul: locutorul se asociază colocutorilor, împărtășește aceleași idei și promovează aceleași valori. Din această categorie fac parte și astfel de secvențe discursive:

- „**Eu am încredere** în Moldova. **Sunt sigură** că **avem** șansa să **construim** un stat european, unde oamenii trăiesc în libertate și bunăstare. Vreau ca și cetățenii noștri să aibă încredere în Moldova și în puterea **noastră** ca țară de a ne ridica.”; „Împreună, **noi putem** face multe. **Noi avem** nevoie unii de alții, pentru a face ordine și pentru a construi o țară bună pentru toți.” (*Discursul Maiei Sandu în calitate de Președinte al R. Moldova investit oficial în funcție*) [Discursul 2].

Numeralele folosite într-un discurs au funcția de a însufla încredere, căci, atunci când o persoană operează cu cifre concrete, el pare a fi bine inițiat în subiectul discutat și demersul este mai convingător.

- „Proiectul nostru de țară și obiectivul nostru este ca Moldova să fie, până în **2030**, membru cu drepturi depline al familiei europene.”; „Avem datoria să muncim pentru ca toți copiii Moldovei să fie fericiți, iar cei care se nasc azi să meargă **în clasa întâi** ca cetățeni europeni.” [Discursul 3].

Dacă e să ne referim la clasa lexico-gramaticală a verbelor, constatăm că limba română dispune de o serie de verbe ce desemnează emoții: *a se bucura*, *a iubi*, *a râde*, *a plânge*. O altă serie o formează verbele derivate de la substantive ce desemnează emoții: *tristețe* → *a se întrista*, *furie* → *a se înfuria*, *surpriză* → *a surprinde* etc. Și mai des întâlnim expresii verbale care nuanțează câmpul semantic respectiv: *a fi bucuros*, *a fi trist*, *a-i fi frică*, *a fi surprins*, *a fi fericit*, *a fi necăjit*, *a fi furios*, *a fi nemulțumit*, *a fi supărat* etc.

- „Vreau ca toți pensionarii să aibă o bătrânețe asigurată, fără să **le fie frică** de ziua de mâine.” [Discursul 5].

- „Avem datoria să muncim pentru ca toți copiii Moldovei să fie fericiți, iar cei care se nasc azi să meargă în clasa întâi ca cetățeni europeni.” [Discursul 3].
- „Sunt una dintre voi, un om simplu, o fiică a acestei țări, care a intrat în politică **supărată** de nedreptatea din jur și de corupția care sufocă întreaga țară.” [Discursul 5].

Persistența lexicului emotiv într-un discurs politic oferă certitudinea că locutorul este sincer în comunicare. Sinceritatea este abordată ca o condiție a unui act de vorbire eficient. Sinceritatea definește cerințele referitoare la convingeri, sentimente, intenții ale emițătorului care sunt considerate adecvate pentru un anumit tip de act discursiv. Charles-Maurice de Talleyard consideră că limbajul nu servește pentru a exprima, ci pentru a ascunde gândirea.

Discursurile la care facem referință sunt relevante prin mesajele bine structurate și încărcate emoțional. Discursul Președintei Maia Sandu la Summitul Bucea, Ucraina (1 aprilie 2023) se prezintă ca o probă de condensare emoțională. Dintre cele 527 de cuvinte ale discursului, avem 21 de substantive, 7 adjective, 6 verbe, 8 expresii marcate [+ emotivitate]. Unul dintre acestea a produs o serie flexionară și derivativă: *brutal* – *brutalitate* – *brutalități*. Prin elementele lexicale selectate din acest discurs, corelate cu emoțiile din cercul lui Plutchik, se identifică o dominantă semantică pe care se centrează mesajul din discurs, și anume: *dezaprobare și condamnare*. Eficiența mesajului sporește datorită concentrației maxime a elementelor lexicale marcate emotiv. Le-am plasat în tabelul de mai jos, organizându-le în funcție de clasa lexicogramaticală și de orientarea pragmatică a lor.

Substantive	Adjective	Verbe	Adverbe	Figuri	Modalizatori
1	2	3	4	5	6
<i>crime</i> [+ furie]	<i>distinși</i> [+ admirație]	<i>este șocată</i> [+ furie]	<i>suntem alături</i> [+ vigilență]	simboluri ale brutalității: <i>Bucea, Babi Yar,</i> <i>Holodomor</i> [+ furie]	<i>din păcate</i> [+ remușcare]
<i>brutalitatea</i> [+ teroare]	<i>curajoși</i> [+ admirație]	<i>am sperat</i> [+ dezamăgire]		Metaforă: <i>Europa –</i> <i>proiect al păcii</i> <i>– o familie</i> [+ optimism]	<i>trebuie</i> [+ anticipație]
<i>respectul</i> [+ admirație]	<i>solidari</i> [+ interes]	<i>nu suferim</i> [+ tristețe]		Expresie: <i>ne-a</i> <i>lăsat fără</i> <i>replică</i> [+ uimire] [+ dezgust]	<i>fără rezerve</i> [+ acceptare]

1	2	3	4	5	6
<i>agresor</i> [+ agresivitate]	<i>violente</i> [+ teroare] [+ tristețe]	<i>să fie pedepsite</i> [+ dezaprobare]		<i>oameni buni</i> <i>care nu fac</i> <i>nimic</i> (expresie) [+ dezaprobare]	
<i>sacrificiul</i> [+ dragoste]	<i>brutal</i> [+ teroare] [+ tristețe]	<i>să fie corectată</i> [+ vigilență]		<i>Bucea – o scenă</i> <i>îngrozitoare</i> <i>a crimei</i> (metaforă) [+ furie] [+ înfiorare]	
<i>eroilor</i> [+ admirație]	<i>cel mai</i> <i>întunecat</i> <i>moment</i> [+ mâhnire] [+ tristețe]	<i>va urmări</i> <i>penal</i> [+ vigilență]		<i>Слава України!</i> [+ încredere]	
<i>uciderii</i> [+ teroare]	<i>dedicate</i> [+ meditație]				
<i>distrugerii</i> [+ teroare]					
<i>responsabilitate</i> [+ vigilență]					
<i>victimă</i> [+ teroare]					
<i>agresorii</i> [+ agresivitate]					
<i>instigatorii</i> [+ teroare]					
<i>neputincios</i> [+ remușcare]					
<i>nedreptate</i> [+ dezaprobare]					
<i>tribunal</i> <i> internațional</i> [+ vigilență]					
<i>agresiune</i> [+ agresivitate]					
<i>hotărârii</i> [+ încredere]					
<i>victoria</i> [+ bucurie]					
<i>pacea</i> [+ seninătate]					
<i>dreptatea</i> [+ încredere]					

Tab. 2. Elemente lexicale marcate emotiv

Dozarea lexicului afectiv și dispunerea lui în acest discurs se realizează gradual, direcționarea semantică pornind de la seme cu o conotație negativă (furie – 4, înfiorare – 1, teroare – 7, agresivitate – 4, dezaprobare – 2, dezgust – 1, remușcare – 1, tristețe – 4) spre cele care denotă vigilență, încredere și optimism (vigilență – 5, încredere – 3, bucurie – 1, seninătate – 1, optimism – 1).

Examinând demersul ideatic al discursurilor Președintei Maia Sandu, constatăm ancorarea lor în realitate și determinarea de a acționa în beneficiul țării, încrederea și optimismul în realizarea obiectivelor trasate. Astfel, în primul ei discurs în calitate de președinte al R. Moldova investit oficial în funcție, lexemul *încredere* cu marca [+ emotivitate] este reiterat de 11 ori. Acest sentiment este suplimentat de alte lexeme care se înscriu în câmpul lexical dat: *optimism, interes, fericire, entuziasm, victorie* etc.

Credibilitatea discursivă se întemeiază și pe exprimarea cu preponderență a acțiunilor prezente și viitoare prin verbe la modul indicativ, adică acțiuni reale. În calitate de emițător, își manifestă îngrijorarea, dar și convingerea că a ales calea corectă.

- „Sunt conștientă că **nu va fi ușor**. Sunt conștientă că **lucrurile nu vor fi perfecte**. Însă **pășesc cu încredere** pe această cale a schimbării în bine.” [Discursul 4].
- „Vin astăzi în fața dumneavoastră, **cu respect, responsabilitate și încredere**, pentru a porni împreună pe un drum nou. Victoria din aceste alegeri nu este a mea, ci a voastră, dragi cetățeni, pentru că niciodată într-o țară cu problemele Moldovei un om ca mine n-ar fi ajuns președinte fără **entuziasmul, implicarea și perseverența** voastră.” [Discursul 5].

Cunoscând situația și împrejurările în care a fost rostit acest discurs, atitudinea cititorului va fi cu totul alta, fiind modificată de factori externi care apar la nivel de subconștiință.

Atmosfera dorită de Maia Sandu este una de liniște și pace, aceasta ne sugerează starea afectivă pe care o dorește, o stare de calm, dar și de îmbărbătare, adică de curaj.

Dorința este actualizată în discurs de verbul *a vrea*, care aici funcționează ca un legământ. Într-un singur alineat acesta se reia anaforic de șapte ori: „**Vreau** un stat orientat către oameni și viitor, care e prezent din centrul Chișinăului până în cel mai mic sat al Moldovei, cu infrastructură la calitate europeană.”; „**Vreau** educație de calitate pentru fiecare copil și oportunități pentru fiecare tânăr.”; „**Vreau** ca toți pensionarii să aibă o bătrânețe asigurată, fără să le fie frică de ziua de mâine.”;

„**Vreau** să refacem **încrederea** cetățenilor în propria țară. Astăzi 1 din 3 moldoveni ne privesc de la mii de km distanță.”; „**Vreau**, ca într-o zi, să putem spune cuvântul „acasă” nu doar **cu dor**, ci cu **seninătatea și bucuria** de a ne afla acolo unde vrem să fim.”; „**Vreau** ca orice copil, născut într-un sat din Făleşti sau Ocnița, sau Taraclia să știe că poate deveni orice, prin muncă, bun-simț și susținere din partea societății.” [Discursul 5].

Acest curaj are menirea de a asigura publicul despre seriozitatea intențiilor și importanța lucrurilor care se vor întâmpla în continuare. Se dorește dreptate și condamnarea nedreptăților: „Trăim vremuri foarte grele. Ne-a prins pandemia cu un stat slab, **distrus** de atacurile interminabile ale grupărilor corupte, un stat incapabil să-și îndeplinească datoriile de bază față de cetățeni. Un stat care nu le mai poate asigura oamenilor bolnavi acces la servicii medicale, care i-a lăsat pe medici singuri în fața crizei, care nu a făcut nimic ca să salveze economia și locurile de muncă. Și, de parcă asta nu ar fi **suficient de grav**, în plină criză sanitară și economică, suntem supuși, din nou, unui **atac violent** din partea corupților.” [Discursul 5].

Ca registru specific, limbajul politic a reușit să se dezvolte și să-și aplice propriul set de trăsături lingvistice, în același timp, este singurul tip de limbaj specializat care împrumută structuri din toate celelalte registre (de exemplu, limbajul care reprezintă puterea politică poate utiliza structuri din toate celelalte limbi care reprezintă puterea legislativă, puterea economică, judiciară ș.a.m.d.), iar aceasta îi conferă caracter distinctiv și complex. Nu există categorii de „limbaj politic bun” sau „limbaj politic rău”, întrucât limbajul pare să ofere doar structurile lingvistice specializate, aplicate într-un asemenea tip de discurs, neputând să acopere situațiile, contextele sau intențiile emițătorului.

Astfel, pentru o mai mare claritate a demersului nostru interpretativ, ne vom axa pe definițiile emoțiilor coroborate cu circumstanțe concrete de actualizare a mesajului, din care disociem impactul scontat asupra receptorului.

Rușine. Rușinea este considerată o emoție inferioară, de lipsă de demnitate, prin urmare, emițătorul prin utilizarea lexemului *rușine* tinde să critice, într-un mod cât mai dur, mijloacele prin care se promovează interesele meschine ale unor politicieni. „Sfidând voința alegătorilor și ignorând drama prin care trec sute de mii de moldoveni, politicieni care nu se pot despartii de fotolii își promovează cu **nerușinare** interesele lor meschine și încearcă să compromită orice șansă a țării de a ieși din criză.” [Discursul 4].

Mândrie. Mândria este un sentiment caracterizat prin încredere în calitățile proprii care creează o senzație de mulțumire, de satisfacție, de plăcere și de

bucurie. Locutorul își exprimă sentimentul de mândrie prin elogiarea celor care au luptat pentru țară și pentru popor. De cele mai multe ori, atunci când într-un discurs se face apel la figuri ale personalităților remarcabile, se activează elementul persuasiv, deoarece personalitățile sunt un model de urmat pentru a deveni mai buni, mai demni de respect. „În cel mai întunecat moment pentru Ucraina, față în față cu o invazie militară rusă la scară largă, ați fost nevoiți să luați armele și să luptați cu agresorul. **Curajul** poporului ucrainean și **sacrificiul** de sânge al eroilor ne-au lăsat fără replică. Unul dintre aceștia, **Oleksandr Mațievski**, s-a născut în Moldova.” [Discursul 2]; „Ca președinte, vă voi sluji cu încredere și am să mă uit în ochii voștri așa cum m-am uitat de fiecare dată în ochii părinților mei: cu recunoștință, cu onestitate și cu ambiție. Vreau să fim cu toții mândri de cum va arăta Moldova peste patru ani.” [Discursul 5].

Iubire. Iubirea este considerată a fi un sentiment complex. În discursul Maiei Sandu, iubirea invocată este cea față de Patrie și de popor. Acest sentiment transpare:

- **din adresările Președintei:** „Îi salut **cu drag** pe cei de la Nordul Moldovei până la Sud. Îi salut **cu drag** pe cei din centrul Moldovei.” [Discursul 3].
- **din iubirea față de patrie:** „Încăpem cu toții pe **această palmă de pământ dragă inimilor noastre.**” [Discursul 3].
- **din iubirea față de aproapele său:** „Toți vor să-și poată crea familii acasă, să crească copii în locurile natale și să aibă un trai bun alături **de cei mai dragi oameni.**” [Discursul 3].
- **din iubirea față de oameni:** ***Dragi cetățeni, vă iubesc*** pe toți deopotrivă [Discursul 5].

În unele cazuri iubirea e corelată cu sentimentul de compasiune față de cei care au căzut drept jertfe ale situației, tinerii care au luptat pentru țară, fiind plini de viață, adică de iubire, bunătate și energie.

Bucurie. Bucuria este o emoție pozitivă, iar în discursurile analizate bucuria se pliază pe perspectiva de a deveni țară europeană, înfruntând toate provocările întru realizarea oportunităților ce ni se deschid. Acest mesaj domină tot discursul. O astfel de manifestare a emoției de bucurie este firească, este o stare de mulțumire împărtășită cu semenii, un sentiment de împlinire sufletească. Secvențele discursive de mai jos sunt concludente în acest sens: „Avem pentru ce să ne apreciem – suntem un popor plin de omenie, punem preț pe dreptate și suntem strâns legați unii de alții prin puterea comunității

și a oamenilor care au trecut prin greutăți și **bucurii** împreună.”; „Ne unește speranța că peste 7 ani ne vom uita în ochii copiilor Moldovei **mândri** de deciziile noastre și vom vedea **optimism** și **bucurie**.” [Discursul 3].

Fericire. Fericirea, fiind o emoție pozitivă, la fel ca și bucuria, este abordată ca una posibilă pentru poporul nostru în marea familie europeană. Identificăm această emoție în următoarele secvențe din discursul analizat: „Ne unește credința că moldovenii merită să fie **fericiți** la ei acasă și să-și decidă singuri soarta.”; „Avem datoria să muncim pentru ca toți copiii Moldovei să fie fericiți, iar cei care se nasc azi să meargă în clasa întâi ca cetățeni europeni.”; „Să vorbim despre Uniunea Europeană cu rudele, prietenii, colegii, vecinii. Să le spunem că Moldova europeană înseamnă pace, bunăstare, siguranță, înseamnă școli europene, spitale europene, drumuri europene. Înseamnă libertate de gândire și de acțiune. Înseamnă să poți trăi fericit la tine acasă.” [Discursul 5].

Prin urmare, concluzia care se impune în urma analizei noastre este că în discursul politic emițătorul operează cu o gamă largă de lexeme cu încărcătură afectivă puternică, ce poate dezvălui intenția locutorului și persuadea interlocutorii. Pentru ca receptorul să decodifice adevărata idee și dorință a emițătorului, ultimul trebuie să selecteze cu atenție procedeele conative, să pună miza pe aspectele care-l preocupă pe interlocutor și pe starea emotivă a acestuia. Eficiența discursivă, în acest caz, se măsoară în doze de credibilitate, în număr de simpatizanți câștigați și de părtași la acțiune prin inocularea ideilor asumate. E de menționat și faptul că discursul politic are un grad sporit de manipulare, iar această manipulare poate avea la bază, pe lângă alte tehnici, apelul la emoții și utilizarea persistentă a lexicului emotiv în discurs. Persistența lexicului afectiv în discursul politic oferă receptorilor posibilitatea de a se alinia emițătorului, trăind aceleași emoții, experimentând aceleași stări, prin urmare, acceptând ideile mesajului transmis.

Referințe bibliografice:

GREIMAS, Algirdas Julien. *Sémantique structurale, recherche de méthode*. Éditeur: Presses Universitaires de France, 2002.

ROȘCA, Luminița. *Producția textului jurnalistic*. Iași: Polirom, 2004.

VARZARI, Elena. Aspecte pragmatice ale titlului de text. În: *Studia Universitatis*, nr. 10 (40), 2010.

ZAKARYIA M.R., CHOJIMAH N., NURHAYANI I., Rhetoric and Discourse in Political Speeches [online]. Disponibil: https://www.researchgate.net/figure/Aristotles-Theory-of-Rhetoric-as-cited-in-Griffin-2012_tbl2_338552105 [citat 20.05.2022].

Discursuri:

1. *Discursul Președintei Maia Sandu cu prilejul Zilei Independenței Republicii Moldova* [online]. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/discursuri/discursul-presedintei-maia-sandu-cu-prilejul-zilei-independentei-republicii-moldova> [citată 12.06.2023].

2. *Discursul Președintei Maia Sandu la Summitul Bucea, Ucraina* [online]. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/presa/discursul-presedintei-maia-sandu-la-summitul-bucea-ucraina> a [citată 12.06.2023].

3. *Discursul Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, la Adunarea pentru Europa* [online]. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/discursuri/discursul-presedintei-republicii-moldova-maia-sandu-la-adunarea-nationala-moldova-europeana> [citată 12.06.2023].

4. *Mesajul Președintei Maia Sandu, Adunarea „Moldova europeană”: „Ieri, 21 mai 2023, am fost o mare familie europeană!”* [online]. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/presa/mesajul-presedintei-maia-sandu-dupa-adunarea-moldova-europeana-ieri-21-mai-2023-am-fost-o-mare-familie-europeana> [citată 12.06.2023].

5. *Mesajul Președintei Republicii Moldova, Discursul inaugural al Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu* [online]. Disponibil: <https://presedinte.md/rom/discursuri/discursul-inaugural-al-presedintelui-republicii-moldova-maia-sandu> [citată 12.06.2023].